

DR. FUNG BALÁZS*

A „bagatell” büntetőjog, vagyis a szabálysértési jog gyakorlati problémái de lege lata és de lege ferenda

I. Bevezetés

A mai szabálysértési jog gyakorlati problémáinak – részben megoldott (de lege lata) és részben nem (de lege ferenda) – részletes bemutatása előtt szeretnék kitérni röviden ezen jogág speciális helyzetére Magyarországon a kialakulásától kezdve a mai napig, tehát a 2012. évi II. törvény [továbbiakban a 2012. évi II. törvény 251. § (3) bekezdése szerint: Szabs. tv.] hatálybalépéséig, vagyis bemutatni röviden, hogy milyen jellemzői voltak a magyar szabályozásnak.

A társadalomra, vagyis a magát egy közösségnek tekintő emberek összességére a közösség által elítélt magatartások veszélyesek voltak az emberi együttélés kezdetétől, és így ezen cselekmények ellen már a kezdetektől felléptek és védekeztek a közösségek. A modern államokban ennek a védekezésnek az eszköze a büntetőjog lett, mely azon jogszabályok összessége, amelyek meghatározzák, hogy mely cselekmények minősülnek bűncselekménynek, ezek elkövetőit hogyan kell felelősségre vonni és velük szemben milyen szankciókat és hogyan kell alkalmazni. Tehát az jellemző a büntetőjogra, hogy heterogén életviszonyokat szabályoz, melyeknek közös sajátossága, hogy igénylik a közösség által ezen kiemelt védelmet – mely nyilván időben és térben változik –, továbbá a szabályozás módja is eltérő más jogágakhoz képest, mivel elsődlegesen nem rendezi, hanem védi az életviszonyokat.¹

Evidencia, hogy a fenti módon a társadalomra (adott emberi közösségre) veszélyesnek minősített magatartások nem azonos módon sértik, illetve fenyegetik a közösséget, és azok tagjait, továbbá mivel a büntető-

jog beavatkozása a végső eszköz és a legenyhébben veszélyes magatartások esetén ennek alkalmazása nem indokolt, és ezen cselekmények objektíven nagyobb számban fordulnak elő, mint a súlyosabban veszélyeztetőek, így már a XIX. században indokolta ez a büntetőjog eszközeihez képest enyhébb, és mégis hatékony fellépés keretrendszerét kialakítani az európai államokban, így Magyarországon is.²

Több sikertelen kísérlet után 1878-ban sikerült hazánkban megalkotni az első büntető-törvénykönyvet az

1878. évi V. törvényt, melyet Csemegi-kódexnek szoktak hívni, illetve megszületett az 1879. évi XL. törvénycikk a magyar büntető törvénykönyv a kihágásokról, mely utóbbi törvény a mai szabálysértési jog első önálló magyar szabályozása, hiszen ezen jogalkotói munka a társadalomra veszélyes cselekményeket három részre osztotta (trichotom rendszer), a legsúlyosabbakat bűncselekményekként szabályozta: büntettek és vétségek (Csemegi-kódex), míg a fent hivatkozott legenyhébben veszélyes cselekményeket kihágás-ként külön törvénycikkben. Azzal, hogy a kihágásokról szóló 1879. évi XL. törvénycikk 12. §-a szerint a büntettekéről és vétségekről rendelkező büntető törvénykönyv általános határozatai, amennyiben a jelen törvény ellenkezőt nem állapít meg, a kihágások esetében is alkalmazandók.

E körben érdekességként itt említtem meg, hogy az 1879. évi XL. törvénycikk a mai hatályos szabályozáshoz nagyon hasonló módon az elzárást és pénzbüntetést ismerte a kihágásoknál szankcióként (15. §), az elzárás maximálisan két hónapi lehetett, és a pénzbüntetés maximálisan 300 forintnyi (16. §), tiltotta a koldulást (66. §), verekedést, ha testi sértést nem követett el (75. §), szabálysértési tényállás volt, ha a kéj-nők, a reájuk vonatkozó hatósági szabályokat nem tartották meg (81. §), aki a közönség szemléletének kített helyen, szemérmert sértő módon, öltözet nélkül fürdik (83. §), az akinek birtokában vagy felügyelete alatt veszélyes vadállat vagy olyan kutya, vagy más olyan állat van, amelyről tudja, hogy az ember életére vagy testi épségére nézve veszélyes tulajdonsággal bír s mindamelllett a veszély megelőzésére, és megakadályozására szükséges elővigyázati és oltalmi intézkedéseket nem alkalmazza, vagy ha a vadállat kiszabadul (122. §) aki két forint értéket felül nem haladó ételmi vagy élvezeti cikket lop, amennyiben lopás büntette nem

* Bírósági titkár, Siófoki Járásbíróság.

¹ FÖLDVÁRI József: Magyar büntetőjog, általános rész, 27. oldal (Osiris Kiadó, Budapest, 1997).

² BISZTRICZKI László – KÁNTÁS Péter: A szabálysértési törvény magyarázata. 19. oldal (HVG-ORAC, 2017).

valósul meg (126. §), aki idegen dolgot megrongál (127. §). Ezen szabálysértési tényállások a mai hatályos Szabs. tv.-ben is megtalálhatóak alapvetően azonos szabályozási tartalommal és céllal. Tehát – bár mint később kifejtem – az elmúlt több mint 100 évben sok minden változott a szabálysértési jog területén, de az alapproblémák nagyon hasonlóak ma is és a helyes megoldás is szerintem.

Tehát a magyar jogrendszerben a kiindulás alapja az volt, hogy a kihágási – mai szóhasználatnál szabálysértési – jog alapvetően a büntetőjog része volt dogmatikailag, és tekintettel ezen enyhe cselekmények nagy számára nemcsak a bíróságok, hanem közigazgatási szervek is eljárak a jogalkalmazás során, ahogy a mai hatályos jogban is.

A fenti jogági megoldás megmaradt az 1950-es évekig, amikor azonban az ismert történelmi és politikai változások okán ezen jogrendszeri beosztás jelentős változáson esett keresztül, hiszen a központosított államrendezkedés megvalósulásával a személyiségi jogok, jogállami garanciák, így a bíróság szerepe visszaszorulásával ezen jogág a demokratikus jellegű, az egyéni jogok védelmét hangsúlyozó büntetőjogi szabályozásából átkerült a közigazgatási jog keretébe és ekkor vált a kihágási jog a klasszikus szocialista közigazgatási jog részét képező szabálysértési joggá. Ahol a bíróságoknak nem volt szerepe egyáltalán, csak a közigazgatási szervek jártak el, azonban nemcsak kriminális cselekmények, hanem úgynevezett közigazgatás-ellenes cselekmények okán is, melynek a legjellemzőbb jogalkotói terméke volt az 1968. évi I. törvény a szabálysértésekről, mely 1968. október 1-jén lépett hatályba és egészen 2000. március 1-éig hatályos volt Magyarországon.³

A demokratikus szabályozáshoz való visszaút egyik jelentős állomása volt a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (továbbiakban Sztv.), mely felváltotta az 1968. évi I. törvényt. Ezen törvénynek több célja volt, egyrészt megtartani a szabálysértési jogintézmény anyagi és eljárásjogi önállóságát és egységét, illetve Magyarországnak az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez történő csatlakozása okán eleget kellett tennie ezen egyezmény 6. cikkében foglalt előírásnak, hogy a szabálysértési ügyekben is biztosítsák a bírói út igénybevitelét alanyi jogként, vagyis függetlenül, hogy a tagállam belső joga „közigazgatási büntetőjogként” szabályozza vagy a büntetőjog részeként, minden esetben a nemzetközi köteletségvállalás okán – megfelelően az európai demokráciáknak, jogállamoknak – úgy kell eljárni, mintha bűncselekményekről lenne szó. Vagyis közigazgatási szervek részt vehetnek ezen úgynevezett „bagatell” bűncselekmények elbírálásában, de az érintetteknek biztosítaniuk kell a bírósághoz fordulás jogát, hogy a 6. cikkben szereplő valamennyi garanciával biztosított eljárás keretében bírósághoz fordulhasson és az érdemi döntést a bíróság

mondhassa ki a szabálysértési felelősség kérdésében, illetve személyi szabadságot csak bíróság vonhasson el.⁴

Így került vissza a magyar szabálysértési jogba a bíróság intézménye és szaktudása, hiszen a fő szabályként első fokon eljáró közigazgatási szervek (jegyző, rendőrség) határozataival szemben az eljárás alá vont személy halasztó hatályú kifogással élhetett, melyet már a bíróság bíralt el, míg az elzárással sújtható szabálysértések elbírálása esetén már első fokon is a bíróság járt el, hiszen itt személyi szabadság elvonására is sor kerülhet. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye 5. cikke szerint bárki személyes szabadságáról csak törvényben meghatározott eljárásban az illetékes bíróság által hozható meg a döntés és mindenkinek joga van ahhoz, hogy a személyi szabadságának megfosztásáról a bíróság dönthessen.⁵

Továbbá ezen oknál fogva a pénzbírság meg nem fizetése esetén szabálysértési elzárásra átváltoztatásról is csak a bíróság dönthet – hiszen itt is személyi szabadság elvonásáról van szó – és ebben a körben a bíróság nemcsak a fenti egyezmény 5. cikkében, hanem a 6. cikkében előírtaknak is eleget tesz azzal, hogy az átváltoztatásról való döntés előtt nemcsak a végrehajtási kérdéseket vizsgálja meg, hanem a közigazgatási szervek előtt született alapügyek törvényességét is érdemben vizsgálja, és törvényt sértés esetén azt hatályon kívül helyezheti. Továbbá bevezette a szabálysértési jogban a perújítást mint rendkívüli jogorvoslati intézményt.⁶

A fenti új jogszabály már visszatérés volt a büntetőjogi szemléletű, az európai demokratikus jogállami megoldás felé, hiszen a jogalkotó ezzel eleget tett az európai sztenderdeknek, a bírósági út általános megnyitásával, a bíróság szerepének visszahozásával a szabálysértési jog gyakorlatába és elméletébe, viszont fenntartotta azt a régi, szocialista szemléletet, mely a szabálysértési jogot „Janus-arcú” jogintézménynek tekintette. Hiszen a szabálysértésnek továbbra is egy része közigazgatás-ellenes cselekmények (például: engedélyköteles tevékenység engedély nélküli végzése), a másik része pedig az emberi együttélés általános szabályait sértő magatartások, úgynevezett kriminális cselekmények.⁷ Továbbá fenntartotta azt a modern alkotmányos büntetőjognak nem megfelelő állapotot, hogy az Sztv. 1. § (1) bekezdése szerint szabálysértés az a jogellenes, tevékenységben vagy mulasztásban megnyilvánuló cselekmény, melyet törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati rendelet szabálysértésnek nyilvánít, amelynek elkövetőit az e törvényben meghatározott joghátrány fenyeget. Vagyis a modern büntetőjog talán a két legfontosabb jogállami garanciabiztosítékot adó elvei közül csak az egyik érvényesült a nulla poena sine lege elve, tehát csak a törvény-

⁴ Az 1999. évi LXIX. törvény indokolása (Complex jogtár).

⁵ Dr. GRÁD András: Kézikönyv a strasbourgi emberi jogi ítélekezéstről. 90-133. oldal (HVG-ORAC, Budapest, 1998.).

⁶ 1999. évi LXIX. törvény indokolása (Complex jogtár).

⁷ 38/2012. (XI. 14.) AB határozat indokolás 3.1. pont.

³ FICZERE Lajos (szerkesztő): Magyar közigazgatási jog, általános rész. 456–457. oldal (Osiris Kiadó, Budapest, 1998.).

ben rögzített büntetést kaphatja az elkövető, míg a nullum crimen sine lege elve nem, hiszen szabálysértést nemcsak törvény, hanem kormányrendelet [lásd 218/1999. (XII. 28.) Kormányrendelet az egyes szabálysértésekről, például tűzvédelmi szabálysértések, közigazgatás működésének zavartalanságát veszélyeztető szabálysértések, fogyasztóvédelmi szabálysértések, munkaügyi szabálysértések, mező-, erdő- és vízgazdálkodási szabálysértések stb., összesen tizennégy fejezetben, 153. §-ban szabályozva] és önkormányzati rendeletek is megállapítottak akkoriban Magyarországon. Mely a jogot követni kívánó állampolgár számára nagy nehézséget jelentett még az is, hogy megismerje az esetlegesen településeként változó jogi szabályozást és, hogy ezen szabályoknak megfelelő magatartást tanúsíthassanak.

Összességében azt mondhatjuk ki, hogy a modern büntetőjog legfontosabb alapelve a törvényesség követelménye (a nullum crimen sine lege és nulla poena sine lege elve együtt) *8 nem érvényesült a magyar szabálysértési jogban, annak ellenére, hogy a szabálysértési jognak a büntetőjoggal és a büntető eljárásjoggal való azonossága okán az Alkotmánybíróság a 63/1997. (XII. 11.) AB határozatában kifejtettek szerint egyre szélesebb körben vont le következtetéseket a szabálysértési jogra nézve az Alkotmány büntetőjogi alapelveket megállapító rendelkezéseire és korábbi büntetőjogi és büntetőeljárásjogi gyakorlatában kimunkált követelményekre való hivatkozással. Például a 29/2000. (X. 11.) AB határozatban rámutatott arra, hogy az Alkotmány 57. § (4) bekezdésében szabályozott nullum crimen sine lege elve a szabálysértési jogban is irányadó, mint ahogy irányadó az elbíráláskori enyhébb szabály alkalmazásának követelménye is. A 3/2007. (II. 13.) AB határozatban az előzetes letartóztatással kapcsolatosan kimunkált alkotmányossági követelményekből kiindulva állapított meg az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet a szabálysértési őrizet szabályozásával összefüggésben. Az Alkotmánybíróság az 1/2008. (I. 11.) AB határozatban ítélte meg az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében szabályozott tisztességes eljárás követelményeivel ellentétesnek az Sztv. azon részét, hogy a bíróság az elkövető meghallgatása, esetleges tárgyalás tartásának biztosítása nélkül döntött a pénzbírság elzárásra történő átváltoztatásáról. Ezekben a döntésekben az Alkotmánybíróság rámutatott a szabálysértési jog és a büntetőjog szoros összefüggésére és, hogy a szabálysértési eljárás a kriminális jellege okán meg kell hogy feleljen a büntetőeljárással szemben támasztott alkotmányos követelményeknek.⁸

Mindezekre tekintettel érthető, hogy a fentiek okán nem az Sztv. módosítása, hanem egy új szabálysértési kódex megalkotása volt indokolt, amely a 2012. április 15-én hatályba lépett 2012. évi II. törvény vagyis a Szabs. tv. lett. Megjegyzem a mai felgyorsult jogalkotásra jellemzően ezen törvényt még a hatálybalépése

előtt nagymértékben pontosította a 2012. évi XXXI. törvény.

A jelenleg hatályos kódex már teljes mértékben visszatért a büntetőjogi gyökereihez, vagyis „bagatell” büntetőjog követelményeinek teljesen megfelel, hiszen jogalkotói cél volt, hogy a jelenlegi kódex kizárólag a „kriminális” cselekmények elleni fellépést biztosítsa. Vagyis a társadalomra csekélyebb fokban veszélyes cselekményekkel szembeni védelmet a jogalkotó szerint a szabálysértési jog garantálja, mely a jogalkotó szerint különleges helyet foglal el a jogrendszerben, hiszen számos életviszonyt érint (heterogén), így a polgárok mindennapi életét átszövő jogág, mely az állampolgárok jogtudatát, önkéntes jogkövetését és a jogi köztudatot jelentősen befolyásolja.⁹ A jogalkotónak e körben kiemelt célja volt, hogy csak a kriminális cselekmények maradjanak a Szabs. tv.-ben, mivel több tényállás került ki kifejezetten, hogy a következetes elválasztás jegyében az úgynevezett „Janusarcúság” megszűnjön, tehát az úgynevezett közigazgatás elleni cselekmények szankcionálása a „bagatell” büntetőjogból kikerüljön és ezeknek a szankcionálása a közigazgatási jogban, ágazati törvények által szabályozottan, személyi szabadság elvonása nélkül a közigazgatási bírságolás szabályai szerint valósuljon meg.¹⁰ Megjegyzem, ezt nem mindig sikerült következetesen végig vinnie a jogalkotónak, majd a későbbiekben a köztisztasági szabálysértés és a hulladékgazdálkodási bírság konkurálását részletesen kifejtem, illetve rámutatok arra, hogy ezen ellentmondásokat a gyakorlat feltárta és a jogalkotó rendezte.

Igy a közigazgatási eljárás hatálya alá tartozó igazgatási jellegű cselekmények a Szabs. tv. hatálya alól történő kikerülésével az eljárások párhuzamossága, az ugyanazon cselekmények miatti párhuzamos eljárás és esetleges kettős szankcionálás lehetősége megszűnik, mely megfelel a szintén alapvető úgynevezett kétszeres értékelés tilalma alapelveinek, és ez így szintén a jogállamiságot erősíti.¹¹

Továbbá a jogalkotó megteremtette, hogy a nullum crimen sine lege elve is érvényesüljön a szabálysértési jogban, vagyis a törvényesség követelménye teljes lett, mely szintén a jogbiztonságot, a jogállamiságot erősítette, hiszen a Szabs. tv. 1. § (1) bekezdése kimondja, hogy szabálysértés az az e törvény által büntetni rendelt tevékenység vagy mulasztás, amely veszélyes a társadalomra. Így jelenleg már sem kormányrendelet, sem önkormányzati rendelet nem határozhat meg szabálysértési tényállást, és ennek megfelelően a Szabs. tv. 254. § (1) bekezdés b) pontja hatályon kívül helyezte a 218/1999. (XII. 28.) Kormányrendeletet 2012. április 15-től, és értelemszerűen a Szabs. tv. 254. § (1) bekezdés a) pontja pedig ugyanezen időponttal hatályon kívül helyezte az Sztv.-t, míg a Szabs. tv. 254. § (2) bekezdése előírta az önkormányzatok részére, hogy

⁸ FÖLDVÁRI: i.m. 35–36. oldal.

⁹ 38/2012. (XI. 14.) AB határozat indokolás 3.1. pont.

¹⁰ 2012. évi II. törvény indokolása (Complex jogtár).

¹¹ 2012. évi XXXI. törvény indokolása (Complex jogtár).

2012. május 31-ig kötelesek hatályon kívül helyezni az önkormányzati rendeletekben meghatározott szabálysértési rendelkezéseket.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – és ezt követően a teljes joggyakorlat és elmélet – a 38/2012. (XI. 14.) AB határozatban kimondhatta a fent ismertetett rendelkezésekre hivatkozva, hogy a szabálysértési jog nem más, mint kis vagy bagatell büntetőjog, lényegében ezzel a már hivatkozott Csemegikódexszel és az 1978. évi XL. törvénycikkkel létrehozott úgynevezett trichotom büntetőjogi rendszer állt vissza és a Szabs. tv. ezen trichotom büntetőjogi rendszer harmadik, legenyhébb szintjévé vált. Így az Alkotmánybíróságnak a szabálysértési jog vizsgálata során az alkotmányos büntetőjog követelményét kell alkalmaznia, összhangban az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatával, tekintettel a fentiek szerint kifejtett szabálysértési jog jogrendszerben elfoglalt helyének megváltozására, hiszen a szabálysértési jog mind felelősségi dogmatikájában, mind az eljárás szabályozásában büntetőjogi és büntető eljárásjogi megoldásokat alkalmaz, például szándékosság, gondatlanság, kísérlet, felbujtó, bűnszegéd, hozzátartozó fogalma stb., halmazati büntetés, ismételt elkövetés.¹²

Végül megjegyzem, figyelembe véve a Szabs. tv. 253. §-át, hogy a fenti megállapítás igaz az Európai Unió jogi szabályozása vonatkozásában is, tehát, hogy mind a magyar, mind az uniós jog szerint a szabálysértési jog a büntetőjog legenyhébb része, és ez nyilvánul meg a bírósági gyakorlatban is, hiszen a szabálysértési jog mindenhol a büntető ügyszakhoz tartozik, s a büntető kollégium foglalkozik vele. A Kúria joggyakorlat-elemzése is arra a következtetésre jutott a szabálysértési jog vonatkozásában, hogy amennyiben a Szabs. tv. alkalmazása során a jogszabályi hiátus azért áll fenn, mert a jogalkalmazó a kérdéses területet kifejezetten nem szabályozta, úgy a jogalkalmazó háttérjogszabályként a büntetőjogi jogszabályokhoz fordulhat megoldásként, például tárgyalás rendje, média jelenléte.

Ezt követően a magyar szabálysértési jog gyakorlatában felmerülő problémákat vizsgálom, hiszen a legjobb jogalkotói törekvés esetén is a gyakorlatban mérülnek fel olyan esetek, amelyek megoldás iránt kiáltanak, melyeket úgy csoportosítok, hogy egyrészt azokat vizsgálom, amelyeket a jogalkotó már megoldott – de lege lata rész – és másrészt amelyeket még nem – de lege ferenda rész – bemutatva a jogalkalmazói lehetséges megoldást, hiszen dönteni a konkrét ügyben mindig kell, és helyesen a jogalkotó is célul tűzte ki ezen kisebb jelentőségű,¹³ de jelentős számú kriminális cselekmények elleni hatékony fellépést (lásd Szabs. tv. preambuluma), melyet vezérfonalként a jogalkalmazás is sok esetben használ alapelveként a tételes jogi megoldás hiányában.

Továbbá a jogalkalmazás alapvető vezérfonala a jog-

értelmezés vonatkozásában az Alaptörvény 28. cikke, melynek 2019. január 1-jétől hatályos azon előírása, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. Ezen alkotmányos előírás segíti a bíróságokat azon munkájukban – melyet később ismertetek –, mikor az élet szövevényes problémáira a tételes jog egyértelmű választ nem ad, azonban a gyakorlatban ekkor is dönteni kell, és sok esetben ezen úgynevezett esetjogban kialakult megoldások törvényi szabályozást is nyernek később, vagyis a jogalkalmazás is hat a jogalkotásra. Szerencsére ennek a bírósági gyakorlatban a szabálysértési jogban évek óta kialakult intézményrendszere van, hiszen mind regionális, mind megyei szakmai konzultációk jellemzőek ezen jogág területén és országos értekezletek is, hogy legalább a jogalkalmazói gyakorlat egységes legyen a jogbiztonság követelménye okán. Továbbá az OBH koordinálásával a bírósági szervezet évek óta hozzájárul a Szabs. tv. folyamatos javítását, fejlesztését képező jogalkotási folyamathoz, akár konkrét szövegszerű megoldásokat kínálva a jogalkotónak a gyakorlatban előkerült megoldások tételes jogi rendezése végett. Ezt követően a következő két nagy részben az egyes ilyen gyakorlatban felmerült problémákat fejtem ki a teljesség igénye nélkül, hiszen utóbbi túlmutatna jelen tanulmány keretén.

II. Gyakorlati problémák de lege lata

A most következő részben a Szabs. tv. mintegy 8 éves gyakorlati alkalmazása során az általam kiemelt gyakori problémákat mutatom be, melyet a jogalkotó már tételes jogilag szabályozott a felmerülésüket követően. Ez nem taxatív felsorolás, hanem a szubjektív kiemlésem azzal, hogy egyes esetekben a jogalkotó által már lezárt szabályozás esetén is maradtak gyakorlati gondok, problémák, melyet a jogalkalmazás az Alaptörvény 28. cikkét figyelembe véve országosan egységesen kezel.

1. A köztisztasági szabálysértés és hulladékgazdálkodási bírság konkurálása

Mint már a bevezetésben említettem a Szabs. tv. megalkotásakor kiemelt jogalkotói cél volt, hogy a jelenlegi kódex kizárólag úgynevezett kriminális cselek-

¹² 2012. évi II. törvény indokolása (Complex jogtár).

¹³ 38/2012. (XI. 14.) AB határozat indokolás 3.1. pont.

ményeket tartalmazzon és a jogalkotó következetesen szétválassza az egyes cselekmények szabályozási szintjét, hogy a kétszeres értékelés tilalmának megfeleljen a jogrendszer. Ennek megfelelően a Szabs. tv. az általános szabályok között, a szabálysértési felelősségnél a 2. § (4) bekezdésében kimondja, hogy nem állapítható meg szabálysértés, ha a tevékenység vagy a mulasztás bűncselekményt valósít meg, úgyszintén, ha a tevékenységre vagy mulasztásra törvény vagy kormányrendelet – az eljárási bírság kivételével – közigazgatási eljárásban kiszabható bírság alkalmazását rendel el.

Tehát ahogy már kifejtettem az úgynevezett kriminális cselekmények lehetnek bűncselekmények a büntető törvénykönyvben szabályozva, míg az enyhébbek szabálysértések a Szabs. tv.-ben szabályozva, de közös jellemzőjük a bűnösség (szándékosság, gondatlanság), azzal az eltéréssel, hogy a súlyosabb kriminális cselekmények esetén, tehát a bűncselekményeknél a büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban Btk.) 4. § (1) bekezdése szerint fő szabályként csak a szándékosan (a bűnösség súlyosabb alakzata) elkövetett cselekmény bűncselekmény, míg a gondatlanul elkövetett cselekmény csak akkor bűncselekmény, ha a Btk. kifejezetten a gondatlan elkövetést is büntetni rendel. Az enyhébben veszélyes cselekmények esetén, vagyis a szabálysértéseknél pont fordítva van, mivel a Szabs. tv. 2. § (1) bekezdése szerint fő szabályként a szabálysértési felelősség fennáll a szándékosan vagy gondatlanul elkövetett cselekményekért is, kivéve, ha a Szabs. tv. kifejezetten adott cselekmény vonatkozásában csak a szándékos elkövetést bünteti. Ehhez képest a közigazgatási bírsággal sújtható cselekményeknél – mivel ezek nem úgynevezett kriminális cselekmények, hanem a közigazgatás elleni cselekmények – nem szubjektív (bűnösségi) felelősség érvényesül, hanem túllépve a büntetőjogi garanciákon objektív felelősség jellemzi, tehát alapvetően a jogsértés ténye önmagában megalapozza a bírság kiszabását, az elkövető kilétének a megállapítása és a bűnösség bizonyítása ennek nem feltétele, e körben a szabályozás rendszerint nem enged mérlegelést és kimentésre alig van mód.¹⁴

A fenti elméleti egyértelmű elhatárolás ellenére – hiszen itt két eltérő jogágról van szó, mely eltérő dogmatikával rendelkezik – a gyakorlatban több esetben előfordult, hogy a jogalkotó fenti akarata és elméleti tisztaság ellenére a tételes jogban maradtak fenn átfedések, mint jelen esetben is.

A Szabs. tv. 196. § (2) bekezdése szerint, aki települési hulladékot a közterületen engedély nélkül lerak, elhelyez, vagy nem a kijelölt lerakóhelyen rak le vagy

helyez el, elköveti a köztisztasági szabálysértést. A gyakorlatban azonban problémaként merült fel, hogy ezen tényállást kimerítő magatartások esetében ágazati szabályok közigazgatási bírság kiszabását tették lehetővé, hiszen a 2012. évi CLXXXV. törvény a hulladékról (továbbiakban Ht.) szabályozza háttérjogszabályként a települési hulladék fogalmát és a természetes és jogi személyek hulladékgazdálkodással kapcsolatos kötelezettségeit, azonban egyúttal a Ht. 86. § (1) bekezdése előírja, hogy az a természetes vagy jogi személy, egyéni vállalkozó, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki (amely) az a) pont szerint a hulladékgazdálkodással kapcsolatos jogszabály előírásait megsérti, azt a környezetvédelmi hatóság hulladékgazdálkodási bírság megfizetésére kötelezi. A gyakorlat által ezen felvetett problémát kormányközi egyeztetés követte és a párhuzamosság megszüntetése érdekében a jogalkotó 2017. január 1-jei hatálylyal beiktatta a Ht. 86. § (6a) bekezdését, mely kimondja, hogy nincs helye közigazgatási bírság alkalmazásának települési hulladék közterületen engedély nélkül történő lerakása, elhelyezése miatt. Így egyértelművé vált, hogy a jogalkotó ezen cselekményeket kriminális, büntetőjogi védelmet enyhébb fokban igénylő cselekményekként kívánja szabályozni.¹⁵

2. A helyszíni bírság intézményével kapcsolatos gondok

A Szabs. tv.-ben a helyszíni eljárás egy speciális lehetőség, a helyszínen intézkedő személy a szabálysértést elkövető személlyel szemben helyszíni bírságot szabhat ki elismerés esetén a Szabs. tv. 99. §-a szerint. Ez a gyorsítás és egyszerűsítés intézménye, hiszen a Szabs. tv. 99. § (3) bekezdése szerint, ha az eljárás alá vont személy – az alkalmazandó jogkövetkezményekről szóló tájékoztatást követően – tudomásul veszi a helyszíni bírság kiszabását, úgy a helyszíni bírság ellen nincs helye jogorvoslatnak, azonban ha az elkövető határidőn belül nem fizeti meg a helyszíni bírságot, akkor a Szabs. tv. 99. § (5) bekezdése szerint a végrehajtására a pénzbírság végrehajtására irányadó szabályokat kell alkalmazni, vagyis végső esetben a bíróság ugyanúgy szabálysértési elzárásra változtathatja át és így az elkövető személyi szabadságát elvonhatja.

A gyakorlatban azonban nagyon hamar kiderült, hogy ezen hatékony és hasznos jogintézménynek vannak a gyakorlatban nehézségei, mivel a rendőrségi gyakorlat ugyanazon szabálysértés vonatkozásában lényeges eltérést mutatott egy rendes eljárásban a feljelentés és a szabálysértési határozat teljes tényállás megállapítása vonatkozásában, míg a helyszíni bírság kiszabásakor sokszor még a tényállás rögzítése sem valósult meg a további egyéb hiányosságokon túl. Ez azért volt jelentős probléma, mert az alapeljárás a hely-

¹⁴ A kisebb jelentőségű cselekmények alatt itt az általános esetet értem, amit a jogalkotó szabályoz szabálysértésként a súlyosabb bűncselekményekhez képest, de természetesen nagyon sok ezek közül nagy társadalmi vízhangot kiváltó és súlyos következményekkel járó szabálysértések, például hajléktalansággal kapcsolatos később ismertetendő jogi szabályozás, a köztisztasági szabálysértések problémaköre a klímaváltozással kapcsolatosan, tiltott prostitúció, feloszlott egyesület tevékenységében való részvétel szabálysértése stb.

¹⁵ CSERÉP Attila – FÁBIÁN Adrián – RÓZSÁS Eszter: Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényhez 2. § indokolása (Complex jogtár).

színi bírság kiszabásával és elfogadásával jogerősen befejeződött és a Szabs. tv. 141. §-a a Szabs. tv. elfogadásakor az átváltoztatást szabályozó résznél azt tartalmazta az akkori (7) bekezdésében, hogy ha a bíróság a végrehajtási eljárás törvényességének vizsgálata során azt észleli, hogy a törvénysértés az alapeljárásban merült fel, a bíróság a szabálysértési hatóság által az alapügyben hozott határozatát hatályon kívül helyezi és a szabálysértési hatóságot új eljárásra, illetve új határozat meghozatalára kötelezi.

Tehát az volt a kiinduló jogi helyzet, hogy az enyhébb szankció lehetőségét biztosító, speciális helyszíni bírságot eljárási eljárásban nincs jogorvoslat, nem lehet az alapeljárásban a bírósághoz fordulni, sőt a végrehajtás során sem vizsgálhatja a bíróság az alapeljárás törvényességét, míg az ehhez képest súlyosabb szankcióval fenyegetett rendes feljelentés alapján induló alapeljárásban nyitott volt a bírósághoz fordulás joga, illetve, ha az alapeljárásban nem fordultak a bírósághoz, a bíróság a végrehajtás során az átváltoztatás törvényi feltételeit vizsgálva eleget tett azon jogállami, továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezményében rögzített alapvető emberi jogokat védő kötelezettségének, hogy érdemben vizsgálja meg a közigazgatási szerv alaphatározatát és annak törvénysértő volta esetén azt hatályon kívül helyezheti, vagyis törvénysértő alaphatározat esetén a személyi szabadságot nem vonja el.

A gyakorlat ezen fontos garanciát felismerve és alapozva azon általános jogelvre, hogy amennyiben a lényegileg azonos eljárások közül (hiszen mindkettő esetben szabálysértési felelősség elbírálásáról van szó) a súlyosabbra explicit hatásköre van a bíróságnak, akkor az benne foglalja a hatáskört az enyhébb eljárásokra is, vagyis a törvénysértően kiszabott helyszíni bírság vonatkozásában is fenntartotta azon jogát és kötelezettségét a bíróság, hogy hatályon kívül helyezze azt és a személyi szabadságot ne vonja el ilyen esetben, mint a szabálysértési hatóság határozata esetén.

A törvényalkotó a fenti bírósági gyakorlatot nagyon gyorsan akceptálta, hiszen a 2012. április 15-ei hatálybalépéshez képest már 2012. december 15-ei hatállyal beiktatta ezen szakaszhoz, hogy a bíróság az akkori 141. § (7) bekezdése szerint eljárva a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy által jogszabálysértően kiszabott helyszíni bírságot hatályon kívül helyezi, illetve új határozat meghozatalára kötelezi. Továbbá beiktatta a Szabs. tv. 99/A. §-át, hogy a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy hivatalból vagy kérelemre tételesen meghatározott, legsúlyosabb jogszabálysértések esetén a helyszíni bírságot módosíthatja vagy visszavonhatja. A jogalkotói indokolás szerint kiemelt jelentőséggel bír a szabálysértési jogon belül a helyszíni bírságot és olyan szervek is kaptak ilyen jogkört, amelyek korábban gyakorlatilag nem rendelkeztek e téren és ezért indokolt ezen intézkedések bevezetése. Továbbá a jogalkotó szándéka az volt, hogy annak a lehetőségnek a megállapítása, hogy a helyszíni

bírság jogszabályt sért, csak szűk körű legyen és kizáró jogszabálysértések esetén kerülhessen rá sor.¹⁶

A fent ismertetett jogalkotás ezen utóbbi célnak a tételes jogi megoldásában azonban nem felelt meg teljesen, hiszen csak a helyszíni bírságot kiszabó szervnél korlátozta a jogalkotó által legsúlyosabbnak ítélt jogszabálysértések esetén az intézkedési lehetőséget, míg a bíróságnál azonban nem, és ennek megfelelően kialakult az a bírósági gyakorlat – mely szerintem helyes, ahogy azt a bevezető részben ismertettem, hogy a bíróság egységesen és érdemben vizsgálja felül az alapeljárás törvényességét a szabálysértési hatóság határozata vonatkozásában és a helyszíni bírságot kiszabó szerv helyszíni bírsága vonatkozásában az átváltoztatás során. Ezt követően ezen tételes szabályozás – azon túl, hogy 2013. szeptember 1-jétől pontosította a jogalkotó, hogy a helyszíni bírság hatályon kívül helyezése esetén új határozat meghozatalára értelemszerűen nem kötelezi a bíróság a kiszabó szervet – 2018. január 1-jével változott jelentősen, amikor a jogalkotó a Szabs. tv. jelenlegi 141. § (7) bekezdésében azon korlátozást vezette be, hogy a bíróság nem a jogszabálysértően kiszabott helyszíni bírságot helyezheti hatályon kívül, hanem kizárólag a Szabs. tv. 99/A. § (3) bekezdésében taxatíván felsorolt jogsértő esetekben. A törvényalkotó indokolása szerint ezen változtatás oka az volt, hogy a bírósági gyakorlat országszerte eltérően alakult a körben, hogy egyes bírósági döntések apró eljárási – adminisztratív – hibában szenvedő helyszíni bírságokat is hatályon kívül helyeztek és ez indokolta a szigorítást.¹⁷

Ekörben azonban az országos bírósági szabálysértési konferencia már 2018 februárjában úgy határozott, hogy a fenti jogszabályváltozás ellenére a lényegesen jogszabálysértő helyszíni bírság automatikus átváltoztatása nem indokolt, hanem a bíróság megvizsgálja a helyszíni bírságot továbbra is érdemben – ahogy a jogszabályváltozás előtt is – és, ha az alapeljárásban a törvényességre kiható lényeges jogszabálysértést állapít meg, akkor, amennyiben jogszabályi lehetősége fennáll, úgy a bíróság azt hatályon kívül helyezi hivatkozva a Szabs. tv. 99/A. § (3) bekezdésében tételesen megjelölt jogszabálysértésre, ha pedig az itt tételesen felsorolt jogszabálysértésbe nem fér bele, de a törvényességre kiható egyéb lényeges jogszabálysértés fennáll, úgy a Szabs. tv. 141. § (7) bekezdése alapján mellőzi az átváltoztatást, hiszen ez felel meg a jogállami, európai sztendeknek, hogy a lényegesen jogszabálysértő módon kiszabott helyszíni bírság alapján ne kerüljön jogtalan szabadságelvonásra sor.

Megjegyzem, 2018 nyarán a Szabs. tv. módosítása során személyesen olyan javaslattal éltem, hogy a Szabs. tv. 141. § (7) bekezdéséből kikerüljön az, hogy a bíróság kizárólag a Szabs. tv. 99/A. § (3) bekezdésében foglalt jogsértés esetén helyezhesse hatályon kívül a helyszíni bírságot, és az kerüljön be a tételes jogba, hogy a

¹⁶ A 2016. évi CXVI. törvény 99. §-ának indokolása (Complex jogtár).

¹⁷ A 2012. évi CLXXXI. törvény 65. §-ának indokolása (Complex jogtár).

Szabs. tv. 99/A. § (3) bekezdésében tételesen felsorolt jogsértés, valamint lényeges eljárás és anyagi jogi jogszabálysértés esetén lenne helye hatályon kívül helyezésnek a helyszíni bírság vonatkozásában. Indokom az volt, hogy a Szabs. tv. 99/A. § (3) bekezdésében felsoroltakon túl léteznek olyan lényeges jogszabálysértések, melyek a hatályon kívül helyezést indokolják és a bíróságok rendelkeznek olyan megfelelő szakmai szervezetekkel, hogy ennek elméleti feltételeit kidolgozzák és az egységes jogalkalmazást országosan lehetővé tegyék. Sajnos a jogalkotó nem akceptálta ezen indítványomat, nem úgy egy másikat – azonban sajnos félreértett módon –, mely további problémákat okozott a gyakorlatban a helyszíni bírság alkalmazása során, melyet az alábbiakban bemutatok.

A másik felvetésem a jogalkotó felé az volt – és ezt fenn is tartom de elege ferenda –, hogy a Szabs. tv. eltérően szabályozza a végrehajtás során, hogy az elkövetőnek mennyi ideje van jelentkezni önként a kiszabott pénzbírság, helyszíni bírság közérdekű munkával történő megváltása érdekében, illetve közérdekű munka büntetés kiszabása esetén, hogy ezt ledolgozhassa. Az alapvető probléma az, hogy a Szabs. tv. 141. § (1) bekezdése és a 142. § (1) bekezdése szerint amennyiben az elkövető pénzbírságot vagy helyszíni bírságot kapott, úgy a jogerőtől számított 30 napon belül fizetheti meg önként ezeket, továbbá ezen határidőt követő három munkanapon belül jelentkezhet az illetékes állami foglalkoztatási szervnél a közérdekű munkával történő megváltás érdekében, így összességében a jelentkezésre több mint 30 napja van. Amennyiben azonban az elkövető közérdekű munka büntetést kapott, úgy a Szabs. tv. hatálybalépésekor az elkövetőnek a jogerőtől számított 3 munkanapon belül kellett jelentkezni az illetékes állami foglalkoztatási szervnél, míg a jogalkotó 2016. január 1-jétől ezt a határidőt leszállította 3 napra. Ez utóbbi értelmezhetetlen volt a gyakorlat számára, hiszen a korábbi szoros határidő is tarthatatlan volt, és az indokolatlanul eltérő jelentkezési határidő szabályozását fenntartotta – ezt majd később a de lege ferenda résznél részletesen kifejtem –, ezért indítványoztam, hogy a Szabs. tv. 144. § (6) bekezdésében írt határidő ne három, hanem harminc nap legyen a gyakorlati problémák kiküszöbölése végett.

A jogalkotó azonban 2019. január 1-jétől úgy adott részben – félreértve a gyakorlat igényét – helyt ezen indítványnak, hogy egységesen mind a Szabs. tv. 144. § (6) bekezdésénél – tehát a közérdekű munka büntetés jelentkezésénél –, mind a Szabs. tv. 142. § (1) bekezdésénél – a pénzbírság, helyszíni bírság vonatkozásában közérdekű munkával történő megváltás jelentkezésnél – a nyolcadik napot jelölte meg a Szabs. tv. 141. § (1) bekezdésében foglaltak változtatása nélkül. Tehát az alapprobléma fennmaradt (aránytalan az össz jelentkezési idő ezen két esetben, illetve a közérdekű munka büntetésnél a gyakorlatban a nyolc nap ugyanolyan kevés, mint a három), azonban mivel a jogalkotó elfelejtette a 22/2012. (IV. 13.) BM rendelet 4. mellékletét módosí-

tani – hiszen a fenti BM rendelet 20. § (1) bekezdése szerint 2018. március 1-jétől a helyszíni bírságoláshoz ezen BM rendelet 4. melléklete szerinti nyomtatvány használható –, így a helyszíni bírságot kiszabó szerveknek nem állt rendelkezésükre olyan helyszíni bírság nyomtatvány, melynek hátoldalán szereplő tájékoztató 5. pontja megfelelt volna a Szabs. tv.-ben szereplő szabályozásnak, vagyis a közérdekű munkára való jelentkezés határidejéről való tájékoztatás téves volt a nyomtatványon. Így 2019. január 1-jét követően az az érdekes a jogalkalmazás által megoldandó probléma állt fenn, hogy a helyszíni bírságot kiszabó szervek részére rendelkezésre álló, a fenti BM rendeletnek megfelelő nyomtatványokon az szerepelt, hogy az elkövető a bírság befizetésére rendelkezésére álló 30 napos határidőt követően 3. munkanapig jelentkezhet az illetékes állami foglalkoztatási szervnél, míg a Szabs. tv. 142. § (1) bekezdése szerint ezen időpont nem három munkanap, hanem ennél hosszabb, a nyolcadik nap.

A megýnkben szem elótt tartva az Alaptörvény hivatkozott 28. cikkét megállapítottuk, hogy a jogalkotónak nem lehetett az a célja, hogy a helyszíni bírság ne kerülhessen kiszabásra a fenti BM rendelet módosításáig – hiszen az elkövetőnek az kedvezőbb elbírálást biztosít –, de az elkövető jogai sem sérülhetnek a jelentkezés és az esetleges megváltás vonatkozásában. Így az a megoldás született, hogy vagy a helyszíni bírságot kiszabó szerv a helyszínen ad át az elkövetőnek egy külön tájékoztatót a hatályos jelentkezési időpontra vonatkozóan a helyszíni bírság kiszabásakor, vagy a végrehajtást foganatosító szabálysértési hatóság tájékoztatja az elkövetőt külön felhívásban a hatályos jelentkezési időpontról azzal, hogy ezen időpont a felhívás szabályszerű kézbesítésétől kezdődik. Ez az átmeneti gyakorlat addig tartott, amíg a jogalkotó 2019. június 28. napjával nem módosította a fenti BM rendelet 4. mellékletét és így a helyszíni bírságot kiszabó szervek a törvényben megjelölt jelentkezési idejű nyomtatványokat használták főleg 2019 nyaratól.

3. A jogorvoslat problematikája

A Szabs. tv. 35. §-a a hatályba lépéskor általánosságban azt mondta ki az alapvető rendelkezések között – elvileg helyesen, azonban később kifejtem, hogy nem kellő részletezettséggel szabályozottan –, hogy a szabálysértési hatóság, valamint a bíróság határozata és intézkedése ellen, valamint intézkedésének elmulasztása miatt – ha e törvény kivételt nem tesz – jogorvoslatnak van helye.

A gyakorlatban a fenti szabályozás azért okozott problémát, mivel a Szabs. tv. több esetben nem rögzítette, nem konkretizálta a jogorvoslat nemét és határidejét, annak ellenére, hogy ezekben az esetben a jogorvoslatot sem zárta ki, míg egyes helyeken, például a Szabs. tv. 121. §-ánál konkrét és teljes rendelkezést adott ilyen esetben, tehát hogy a bíróság tárgyaláson hozott végzésével szemben a közléstől számított 8 napon belül halasztó hatályú fellebbezés nyújtható be

meghatározott személyek által. Ezért olyan bírósági gyakorlat is kialakult, hogy csak akkor biztosított jogorvoslati jogosultságot a bíróság határozatával szemben, ha a Szabs. tv. kifejezetten nevesítette a jogorvoslat nemét és határidejét, a jogorvoslatra jogosultak körét.¹⁸ Megítélésem szerint ez a gyakorlat a körben érthető volt, hogy ha nem tudja a bíróság a konkrét tételes norma esetén, hogy kinek, milyen határidővel, milyen jogorvoslatot biztosítson, akkor inkább ne is adjon jogorvoslati lehetőséget, mely azonban nyilván ellentétes volt a Szabs. tv. 35. §-ában rögzített alapvető rendelkezéssel. Ezért a jogalkalmazás is fokozottan szorgalmazta e körben a jogalkotást, mivel a jogorvoslat pontos formájának, határidejének tételes jogi rögzítése hiányában az általános jogorvoslati jogosultsággal kapcsolatos rendelkezés nem volt értelmezhető és így ellentétes és szubjektív gyakorlatot eredményezett, mely jogbiztonság ellen hatott.

A jogalkotó a bíróságok jelzésére tekintettel észlelte ezt a problémát és 2016. január 1-jével módosította a Szabs. tv. 35. §-át annak megfelelően, hogy ez az alapvető rendelkezés úgy tölthesse be a funkcióját, hogy a jogbiztonság ne sérüljön és kizárja az ellentétes és szubjektív gyakorlat lehetőségét. A jogalkotó kifejezett célja volt, hogy az általános szabályozást kiegészítse olyan rendelkezésekkel, amelyek meghatározzák a jogorvoslat nemeit, azok határidejét, továbbá az előterjesztésre jogosultak körét. Elismerte, hogy e körben indokolt generális jogorvoslati szabályok rögzítése, tekintettel arra, hogy egyes szabálysértési eljárás során foganatosított minden egyes eljárási cselekményre nem mondható ki a teljes körű jogorvoslati szabályozás. Erre való tekintettel megállapította, hogy a jogorvoslatok a kifogás, a fellebbezés és a panasz és a szabálysértési hatóság büntetést, intézkedést megállapító határozata ellen kifogásnak, egyéb határozata, intézkedése ellen vagy ennek elmulasztása ellen panasznak van helye, míg a bíróság végzése ellen fő szabályként fellebbezésnek van helye. Rögzítette, hogy a jogorvoslati kérelem benyújtására az jogosult, akire nézve a határozat rendelkezést tartalmaz és a jogorvoslati határidő 8 nap. Továbbá a hatékonyságnak megfelelően szabályozta, hogy mely esetekben van lehetőség a jogorvoslati kérelem elutasítására, például kizárt, nem jogosulttól származó, elkészt stb. és ekkor mi az eljárás rendje.¹⁹

A fenti módosítást követően ez a kérdés megoldódott, a gyakorlatban a probléma megszűnt, az általános szabályozás kellően részletessé vált a jogbiztonsághoz a jogorvoslat vonatkozásában.

4. A közvetítői eljárással kapcsolatos gyakorlati problémák

A Szabs. tv. hatálybalépésekor nem ismerte a szabálysértési jog a közvetítői eljárás lehetőségét, azt csak

2014. január 1-jével került be a Szabs. tv. 82/A. §-ától a Szabs. tv. 82/K. §-ig, hiszen mint kis büntetőjogban ugyanúgy funkcionál ezen jogintézmény, mint a rendes büntetőeljárásban, vagyis a törvényes feltételek fennállta esetén az állam lemond büntetőigényéről és az eljárást a Szabs. tv. 83. § (1) bekezdés j) pontja alapján meg kell szüntetni, ha a közvetítői eljárás eredményes volt.

A gyakorlatban a vita a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértések esetén az előkészítő eljárást lefolytató szerv – a rendőrség, mint tényleges nyomozószerv – és a bíróság – a rendőrség eredményes előkészítő eljárása után a szabálysértést ténylegesen elbíráló szerv – között támadt, különösen kiéleződve a bíróság elé állításos ügyekben, ahol a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés miatt a rendőrség őrizetbe veheti az eljárás alá vont személyt, hogy az őrizet ideje alatt – legfeljebb 72 óráig – a bíróság elé állítsák gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából és addig az eljárás alá vont személy személyi szabadsága ideiglenesen elvonásra kerül. A vita tárgya konkrétan az volt, hogy az új jogintézmény úgy került szabályozásra, hogy az előkészítő eljárást lefolytató szervnek az előkészítő eljárás alatt a Szabs. tv. 117. § (4a) bekezdése szerint az volt a kötelessége, hogy a sértettet és az eljárás alá vont személyt tájékoztassa a szabálysértési eljárásban alkalmazható közvetítői eljárás szabályairól, valamint arról, hogy a közvetítői eljárásra utaláshoz szükséges jognyilatkozatok az előkészítő eljárásban is előterjeszthetők. A rendőrség álláspontja szerint ennél többet az előkészítő eljárás során a rendőrség nem tehetett, hiszen a Szabs. tv. 82/A. § (4) bekezdése szerint közvetítői eljárásra csak a szabálysértési hatóság vagy a bíróság utalhatja az ügyet és így az előkészítő eljárást lefolytató szerv nem, továbbá a Szabs. tv. 82. §-a szerint csak a szabálysértési hatóság vagy a bíróság függesztheti fel a szabálysértési eljárást, ha az ügyet közvetítői eljárásra utalja. A bíróság álláspontja pedig ezzel ellentétesen az volt, hogy a Szabs. tv. 117. § (4a) bekezdése szerint a rendőrség, mint előkészítő eljárást lefolytató szerv abba a helyzetbe kerülhet a konkrét ügyben, hogy a közvetítői eljárást elrendelheti, különös tekintettel a Szabs. tv. 117. § (7) bekezdésére, mely szerint az előkészítő eljárás során az eljárás megszüntetésére – így akár a közvetítői eljárás eredményes lefolytatása esetén történő megszüntetésre – a Szabs. 83. §-ában foglaltakat megfelelően kell alkalmazni, vagyis a bíróság álláspontja szerint a Szabs. tv. preambulumban megfogalmazott hatékony fellépés érdekében indokolt lenne, ha az előkészítő eljárás során történne meg a közvetítői eljárásra utalás és, ha az eredményre vezet, akkor nem is kerülne az ügy a bíróság elé és így a bíróságnak a kapacitásai megmaradnának az előkészítő eljárásban meg nem szüntethető ügyek érdemi elbírálására. Továbbá az ügynevezett gyorsított eljárások esetén megoldaná azt a kényes kérdést, hogy csak azért van valaki őrizetben, hogy a bíróság a gyorsított tárgyaláson rendelkezze el a közvetítői eljárást, annak ellenére, hogy en-

¹⁸ 2017. évi CXXXIV. törvény 33.§-ának indokolása (Complex jogtár).

¹⁹ Összefoglaló feljegyzés a Debreceni Ítéletábrán 2014. szeptember 26-án megtartott szabálysértési konferenciáról 2–3. oldal.

nek elrendelési feltételei már korábban is megállapíthatóak voltak.

Végül a jogalkotó, mivel észlelte, hogy az ORFK és a bíróságok értelmezései a fentiek szerint ellentétesek és vélhetően a hatékony fellépés érdekében módosította a Szabs. tv. 117. §-át 2017. január 1-jével úgy, hogy a (4a) bekezdésbe rögzítette azt is, hogy az előkészítő eljárás során a közvetítői eljárással összefüggésben a szabálysértési hatóság alatt az előkészítő eljárást lefolytató szervet is érteni kell, míg a (7) bekezdése bekerült, hogy az előkészítő eljárás során az eljárás felüggesztésére a 82. §-ban foglaltakat is alkalmazni kell. Ezzel a probléma rendeződött, így a bíróságra már csak olyan ügyek érkeznek érdemi elbírálás végett, ahol az előkészítő eljárás során nem volt lehetőség az eljárás megszüntetésére.

5. A tankötelezettség megszegése szabálysértése kapcsán felmerült értelmezési vita

A Szabs. tv. hatálybalépésekor a 247. § (1) bekezdés c) pontja azt a tényállást határozta meg, hogy akinek a szülői felügyelete vagy gyámsága alatt álló gyermeke ugyanabban a tanévben az iskolai kötelező tanulói foglalkozásokról igazolatlanul a jogszabályban meghatározott mértéknél többet mulaszt, szabálysértést követ el.

A gyakorlatban ezen tényállás megvalósulásának megállapításánál az okozott gondot, illetve annak volt az eltérő megítélése az ügyészség – mint a Szabs. tv. 43. §-a szerint a szabálysértési hatóságok felett törvényességi felügyeletet gyakorló szerv – és a bíróságok – mint a végső soron a szabálysértési felelősséget érdemben elbíráló igazságszolgáltató szerv – között, hogy amennyiben egy tanítási évben előfordul az, hogy adott személyt ilyen szabálysértés miatt jogerősen már felelősségre vontak, azonban felróható módon ugyanazon a gyermeke ismételt a jogszabályban meghatározottaknál többet mulaszt igazolatlanul, lehet-e egy tanévben ismételt ezen szabálysértés miatt felelősségre vonni vagy sem. Az ügyészség gyakorlata – mint centrális szerv – országosan egységes volt a Legfőbb Ügyészség álláspontja okán és ezen álláspont az volt, hogy ilyenkor, mivel a tényállás szövege nem zárja ki ennek lehetőségét és az Alaptörvényből levezethető a szülő gondoskodási kötelezettsége, ha a kiskorú veszélyeztetése bűncselekménye nem állapítható meg, akkor egy tanévben ugyanazon személy esetén, a személy ugyanazon gyermeke többszöri igazolatlan mulasztása okán többször is megállapítható szabálysértési felelőssége a Szabs. tv. 247. § (1) bekezdés c) pontja szerint.

Ezzel ellentétben a bíróság álláspontja eleinte többfajta volt, majd kialakult az az egységes értelmezés a Kúria által vezetve, hogy egy adott tanévben egy gyermek vonatkozásában egyszer vonható felelősségre ugyanazon személy ezen szabálysértés okán, mivel ez egy törvényi egység és az egyszeri szabálysértési fele-

lősségre vonás úgynevezett ítélt dolgot eredményez. Ez utóbbi álláspontot erősítette meg 2014-ben a Miniszterelnökség állásfoglalása, mely szerint amennyiben külön jogszabályban meghatározott mértéknél igazolatlanul többet mulaszt a gyermek – 30 igazolatlan óra ez a mérték –, akkor szabálysértési felelőssége fennáll az elkövetőnek, majd ugyanazon gyermek vonatkozásában további mulasztások miatt már nem ismételt szabálysértési felelősségre vonás a cél, hanem gyámhatósági intézkedések következnek, végül pedig esetlegesen a büntetőjog ultima ratióként, ha a kiskorú veszélyeztetése fennáll.²⁰

A jogalkotó ezen vitás kérdést rendezte 2016. január 1-jével úgy, hogy a Szabs. tv. 247. §-át kiegészítette a (2) bekezdéssel, mely expressis verbis kimondja, hogy az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott szabálysértés miatt szabálysértési felelősségre vonásnak egy tanítási évben egyszer van helye. A jogalkotó álláspontja szerint kifejezetten az eltérő jogalkalmazás megszüntetése miatt rendelkezett így, megerősítve, hogy a szabálysértési felelősségre vonást követően egyéb közigazgatási (lásd gyermekjóléti, gyámhatósági intézkedések), valamint súlyosabb esetben büntetőjogi szankciók következhetnek.²¹

Ezzel a szabálysértési hatóságok kettős szorítása megszűnt és egyértelművé vált a joggyakorlat ezen szabálysértés megvalósulása szempontjából.

III. Gyakorlati problémák de lege ferenda

Mint, ahogy az előző részekben már utaltam rá a gyakorlatban felmerülnek olyan gondok is, melyek vonatkozásában a jogalkotó a jogalkalmazás jelzése ellenére nem változtatott a szabályozáson, de ezen területeken is a jogalkalmazás figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkére egységes országos gyakorlat kialakítására törekszik a jogállamiságra tekintettel, sok esetben jogelvéssel dolgozva bírálja el a tételes jog által egyértelműen nem szabályozott eseteket. Ezek közül emelek ki szubjektív módon néhány lényeges kérdéskört, bemutatva ezek gyakorlati kezelését.

1. Közérdekű munkára jelentkezés

Ahogy azt már a II. rész 2. pontjánál kifejtettem a Szabs. tv. a kiszabott pénzbírság, helyszíni bírság közérdekű munkával történő megváltás, illetve a közérdekű munka büntetés esetén a ledolgozásra való jelentkezés határidejét eltérően szabályozza. Vélemé-

²⁰ 2015. évi CCII. törvény indokolása 6. § (Complex Jogtár) és Szabs. tv. 35. §-a.

²¹ Összefoglaló feljegyzés a Debreceni Ítéltáblán 2014. szeptember 26-án megtartott szabálysértési konferenciáról 7. oldal, valamint jegyzőkönyvének 27–29. oldalai.

nyem szerint, mivel az elkövető szempontjából lényeg-
telen, hogy pénzbüntetést, vagy helyszíni bírságot
kíván megváltani közérdekű munkával, illetve kiszabott közérdekű munka büntetést ledolgozni, ezért erre mindig egységesen olyan határidőt kellene szabni a jogalkotónak, hogy ennek az elkövető objektíven eleget tehesen. Ezt azonban nem biztosítja a Szabs. tv. szabályozása, még a már ismertetett 2019. január 1-jei változtatása sem, hiszen továbbra is aránytalan a jelentkezési határidő – első esetben 30 nap + 8 nap, míg második esetben 8 nap a jogerőtől –, illetve a közérdekű munka büntetésnél a jelenlegi jogerőtől számított 8 napos jelentkezési határidő a gyakorlatban továbbra is betarthatatlan. Utóbbi pedig főleg azért megmagyarázhatatlan dogmatikailag, mert ez a súlyosabb szankció az elkövető részére, hiszen ha a kiszabott közérdekű munka büntetést nem dolgozza le, ennek megváltásától eszik, úgy az átváltoztatás során ezt a büntetést a bíróság a Szabs. tv. 15. §-a szerint szabálysértési elzárásra változtatja át törvényes feltételek fennállta esetén, melyet az elkövetőnek le kell ülnie. Míg, ha a bíróság a kiszabott pénzbírságot, helyszíni bírságot – többek között a közérdekű munkával történő megváltás hiányában – szabálysértési elzárásra változtatja át a Szabs. tv. 12. §-a szerint, ekkor a Szabs. tv. 141. § (14) bekezdése szerint az elkövető vagy helyette más a pénzbírságot, a helyszíni bírságot, illetve a szabálysértési elzárásra átváltoztatott pénzbírságnak vagy helyszíni bírságnak a még le nem töltött napoknak megfelelő összegét igazoltan megfizeti, a szabálysértési elzárás nem fogatosítható, illetve a szabálysértési elzárás fogatosítását követően az elkövetőt nyomban szabadon kell bocsátani.

Továbbá problémát jelent a gyakorlatban a Szabs. tv. 142. § (1) bekezdésének azon kifejezett előírása, hogy a meg nem fizetett pénzbírság, vagy helyszíni bírság közérdekű munkával történő megváltása érdekében az elkövető a már ismertetett határidőben csak személyesen jelentkezhet az illetékes állami foglalkoztatási szervnél, míg a Szabs. tv. 144. § (6) bekezdése a közérdekű munka büntetés jelentkezésénél ilyen kifejezett személyes jelentkezési kötelezettséget nem ír elő.

A fentiekre tekintettel – mint már korábban hivatkoztam rá – 2018 nyarán olyan tételes jogszabályváltoztatási javaslattal éltem, hogy egységesen és egyértelműen szabályozza a jogalkotó mind a Szabs. tv. 142. § (1) bekezdésében, mind a Szabs. tv. 144. § (6) bekezdésében, hogy az elkövető személyesen vagy képviselője útján jelentkezhet ezen esetekben. Továbbá az arányosság és az objektív lehetőség biztosítása érdekében a Szabs. tv. 144. § (6) bekezdésénél a határozat jogerőre emelkedésétől számítottan ne 3, hanem 30 napon belül jelentkezhesen a fenti módon az elkövető. Ahogy már ismertettem a fenti indítványomnak a jogalkotó részben adott helyt úgy, hogy ezek a problémák a gyakorlatban fennmaradtak, így az alábbiakban azt mutatom be, hogy ezeket a gyakorlat az alapelvekre támaszkodva hogyan oldja meg a tételes jogi segítség hiányában.

A gyakorlatban a kezdetektől gondot jelentett, hogy a közérdekű munka büntetés esetén mire a jogerős határozatot megkapta az elkövető és jelentkezett ennek birtokában az illetékes állami foglalkoztatási szervnél, addigra a jelentkezési határidő általában már lejárt, illetve az állami foglalkoztatási szervek az esetlegesen előttük az elkövető által előterjesztett erre vonatkozó igazolási kérelmeket nem bírálták el, hivatkozva a Szabs. tv. 86. §-ára, mely szerint az igazolási kérelem elbírálásáról a szabálysértési hatóság vagy a bíróság dönthet. A gyakorlatban ez már országos szinten 2014-ben felmerült²² és abban maradt a gyakorlat, hogy mivel ez végrehajtási kérdés, így alapvetően ezen igazolási kérelemről a végrehajtást fogatosító szabálysértési hatóságnak kell döntenie és ezt követően ezen döntésnek megfelelően folytatni a végrehajtási eljárást és kivételként, ha már bírósági szakban az átváltoztatás iránti eljárásban terjesztik elő ezen kérelmet, akkor pedig a hatékonyság érdekében a bíróság döntsön erről.

További fennmaradt gond, hogy mi a teendő, amennyiben az elkövető a Szabs. tv. 142. §-ában megjelölt személyes megjelenési kötelezettségének azért nem tud eleget tenni, mivel objektíven akadályoztatva van, a gyakori esetben más ügyből kifolyólag fogva van, és akár az illetékes állami foglalkoztatási szerv előtt megjelenik törvényes meghatalmazással a meghatalmazott, hogy a jelentkezését fogadja el az állami foglalkoztatási szerv, melynek a fenti tételesjogi szabályozás szerint nem tud eleget tenni. A gyakorlat úgy oldja meg ezen esetet is, hogy tartalma szerint igazolási kérelemként bírálja el ezt a beadványt a szabálysértési hatóság vagy a bíróság és hely adás esetén a végrehajtás ügy folytatódik, hogy a végrehajtást fogatosító szabálysértési hatóságnak a végrehajthatóság elévüléséig figyelnie kell, hogy az elkövető szabadlábra kerül-e vagy sem, és ha igen, úgy felhívást ad ki részére, hogy ezen felhívás kézbesítésétől jelentkezhet törvényes határidőben az illetékes állami foglalkoztatási szervnél a ledolgozás végett, hiszen így kerül az elkövető abba a helyzetbe, hogy a jelentkezésnek eleget tehesen objektívan.

2. Előkészítő eljárás hiánya az úgynevezett ismételt elkövetésnél

A következő probléma is szinte egyidős a Szabs. tv. hatálybalépésével, hiszen a Szabs. tv. koncepciója szerint a bírósági hatáskörbe tartozó legsúlyosabb, szabálysértési elzárással is sújtható szabálysértések esetén fő szabályként a rendőrség – mint előkészítő eljárást folytató szerv – úgynevezett előkészítő eljárást folytat le, tehát nyomozást ténylegesen, és ezt követően a jogállami, európai elvárásoknak megfelelően a bíróság határoz érdemben a szabálysértési felelősségről, hiszen személyi szabadságot (jelen esetben szabálysértési elzárás büntetéssel) csak a bíróság vonhat el. A

²² 2015. évi CCII. törvény 51. §-ának indokolása (Complex jogtár).

jogalkotó továbbá a kezdetektől bevezette a kis büntetőjogba is a büntetőjogból ismert úgynevezett három csapás szabálysértési változatát, tehát az úgynevezett ismételt elkövetésre vonatkozó szabályozást, melynek a témák szempontjából releváns lényege, hogy a Szabs. tv.-ben meghatározott feltételek megvalósulása esetén, ha az elkövetést megelőzően kétszer már szabálysértés miatt jogerősen felelősségre vonták az eljárás alá vont személyt, akkor a harmadik esetben az eleve a szabálysértési hatóság hatáskörébe tartozó, csak pénzbírsággal büntethető szabálysértés miatt a törvény már szabálysértési elzárás büntetését is kiszabhatóvá teszi, melyet azonban helyesen csak a bíróság szabhat ki ténylegesen a Szabs. tv. 9. § (1) bekezdése szerint, így ezen eljárások bírósági hatáskörbe kerülnek. Ennek ellenére a jogalkotó a fenti módon a bíróság hatáskörébe kerülő eljárásoknál végig kizárta az úgynevezett előkészítő eljárás lehetőségét, először a 22/2012. (IV. 13.) BM rendelet 1. § (2) bekezdésében kimondva, hogy ha az úgynevezett visszaesés miatt lehet szabálysértési elzárás büntetését kiszabni, úgy nincs helye a Szabs. tv. 117. §-ában meghatározott előkészítő eljárás lefolytatásának, annak ellenére, hogy ezen szakasz (2) bekezdése – mint a BM rendeletnél magasabb rendű jogszabály – kimondta kötelező erővel, hogy a rendőrség a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés tényállásának felderítése, az elkövető kilétének megállapítása, valamint a bizonyítási eszközök felkutatása és biztosítása érdekében a bírósági eljárást előkészítő eljárást folytat le. Továbbá ehhez kapcsolódik a hatékony fellépés érdekében a Szabs. tv. 118. § (1) bekezdésének azon előírása, hogy ha az előkészítő eljárás iratai alapján megállapítható, hogy a tényállás tisztázott és az eljárás alá vont személy vagy a tanú, sértett, szakértő meghallgatása nem szükséges, valamint a közvetítői eljárásra utalás feltételei nem állnak fenn, a bíróság – tekintettel a Szabs. tv. 118. § (2) bekezdésére – meghallgatás nélküli eljárásban, a rendelkezésre álló iratok alapján hoz az ügyet érdemben elbíráló végzést tárgyalás mellőzésével, mely vonatkozásában az eljárás alá vont személy tárgyalás tartását kérheti.

A gyakorlatban megjegyzem, ezen úgynevezett tárgyalásmellőzéses végzések gyakoriak és hatékonyak, hiszen az esetek kis százalékában élnek csak az eljárás alá vont személyek a tárgyalás tartása iránti kérelemmel, így sok esetben elhúzódó tárgyalás, bizonyítási eljárás nélkül eldönthetőek a megfelelő előkészítő eljárás után a bíróság által ezen kisebb súlyban veszélyes cselekmények. Így a kezdetektől fogva gondot jelentett az úgynevezett visszaeséses ügyeknél az előkészítő eljárás hiánya.

A jogalkotó azonban a feltárt problémára úgy reagált, hogy a fenti BM rendeletben szereplő korlátozást 2013. szeptember 1-jétől a Szabs. tv. 117. § (2) bekezdésébe helyezte át ma is hatályosan azzal, hogy kimondta, hogy a Szabs. tv. 23. § (1) bekezdés b), illetve d) pontja kivételével szabálysértési elzárással is bün-

tethető szabálysértés esetén van előkészítő eljárás.²³ A jogalkotó ezen változtatást azzal indokolta, hogy az úgynevezett „három csapás” szabályának bevezetésével előállt azon helyzetekben, amikor az ismételt elkövetésre a törvény már elzárás büntetését ír elő, nem kell előkészítő eljárást lefolytatni, csupán az elzárással fenyegetettség ténye miatt.

Ezeknél a cselekményeknél ugyanis – figyelemmel arra, hogy önmagukban nem elzárással büntethetőek – a törvény alapesetben sem tenné lehetővé és kötelezővé a bírósági eljárás rendőri előkészítését.²⁴

Ezzel az indokolással személy szerint nem értek egyet, mivel a Szabs. tv. 56. §-a már ekkor is kimondta a bizonyítás általános szabályai között az önmagukban nem elzárással büntethető szabálysértéseknél, hogy a szabálysértési hatóság feladata a tényállás tisztázása, vagyis hogy a szabálysértési hatóság az ügy megítélés szempontjából lényeges körülményeket köteles tisztázni, ha ehhez nem elegendőek a rendelkezésre álló adatok, bizonyítási eljárást folytat le. Amely az úgynevezett visszaeséses ügyeknél kvázi előkészítő eljárás lenne, hiszen az előkészítő eljárás lényegi célja nem más, mint a tényállás tisztázása, az elkövető kilétének a megállapítása, a bizonyítékok összegyűjtése az érdemi döntés érdekében. Épp ezért a gyakorlat erőltette, hogy előkészítő eljárás minden bírósági hatáskörbe tartozó szabálysértésnél legyen, hiszen ennek hiányában az úgynevezett visszaeséses ügyeknél a bíróságok csak egy feljelentést kapnak – véleményem szerint ellentétesen a Szabs. tv. koncepciójával – és minden bizonyítékot a bíróságnak magának kell beszereznie.

Ezt érzékelve, a jogalkotó 2017. május 5-ével módosította a Szabs. tv. 56. § (1) bekezdését azzal, hogy a tényállástisztázási kötelezettség a Szabs. tv. 23. § (1) bekezdés b) és d) pontja esetén [de a mai napig nem a Szabs. tv. 23. § (1) bekezdés f) pontja esetén, mely szintén jogalkotói mulasztás és megoldásra vár, hiszen ez az eset semmiben nem különbözik a b) és d) pontoktól] azt a szabálysértési hatóságot terheli, amely az újabb pénzbírsággal büntethető szabálysértés miatti eljárás lefolytatására az ismételt elkövetés nélkül jogosult lenne. A jogalkotó indokolása szerint erre a változtatásra gyakorlati gondok miatt volt igény, tehát a szabálysértési hatóságnak kell a tényállást tisztázni – ami eleve is a feladata lenne – de a visszaesés miatt az érdemi döntés már a bíróságé. A jogalkotó szerint azonban ezen tényállást tisztázó eljárási szakaszok csak azért nem tartozhatnak az előkészítő eljárás kategóriájába, mert alapesetben ezek nem elzárással fenyegetett, társadalomra veszélyesebb cselekmények.²⁵

A megítélésem szerint ez nem releváns eltérés, hiszen a jogalkotó a visszaesés intézményének bevezetésével éppen azt demonstrálta, hogy ezen eleve a szabálysértéseken belüli kisebb súlyú cselekmények a

²³ Összefoglaló feljegyzés a Debreceni Ítéltáblán 2014. szeptember 26-án megtartott szabálysértési konferenciáról 5–6. oldal, jegyzőkönyv 24–25. oldal.

²⁴ 2013. évi XCIII. törvény 153. §-ának indokolása (Complex jogtár).

²⁵ 2017. évi XXXIII. törvény 55-56. §-ainak indokolása (Complex jogtár).

visszaeséssel válnak társadalomra veszélyesebbekké, ezért szükséges a pénzbírság helyett a szabálysértési elzárással is fenyegetettséget megteremteni és így ezeknél az eljárásnak megítélésem szerint azonosnak kellene lennie, mint az eleve bírósági hatáskörbe tartozó szabálysértéseknél, dogmatikailag csak ez indokolható. Továbbá a gyakorlatban a fenti módosítás óta is problémák vannak, hogy ezek a szabálysértési hatóságok eltérő lehetőségekkel rendelkeznek (a szabálysértési hatóság lehet járási hivatal és rendőrség is), tehát különböző hatékonysággal folytatnak le kvázi előkészítő eljárást, illetve, ha a rendőrség maga a szabálysértési hatóság, akkor egyik esetben – eleve elzárással sújtható szabálysértésnél – előkészítő eljárást lefolytató szervként jár el a rendőrkapitányság, míg a másik esetben – az úgynevezett visszaesés cselekményeknél – szabálysértési hatóságként „tényállás-tisztázási kötelezettséget” végez a rendőrkapitányság, de nem előkészítő eljárást. Ekörben megjegyzem, hogy a Szabs. tv. 38. §-a 2020. március 1-jével azt mondja ki, hogy az általános szabálysértési hatóság nem a járási hivatal lesz, hanem a rendőrség általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervének szabálysértési hatósági feladatok ellátására kijelölt szervei, tehát alapvetően a rendőrkapitányságok, melyek egyúttal az előkészítő eljárást is végzik.

Mindezekre tekintettel fenntartom azon de lege ferenda javaslatomat, hogy az lenne a helyes jogalkotói megoldás e körben, ha egységesen a rendőrség folytatná le az illetékes rendőrkapitányságok útján valamennyi bírósági hatáskörbe tartozó, szabálysértési elzárással is sújtható szabálysértés esetén a Szabs. tv. 117. §-a szerinti előkészítő eljárást. Hiszen így a bíróságnak minden esetben lehetősége lenne a Szabs. tv.

118. § (1) bekezdése szerint törvényes feltételek fennállta esetén tárgyalás tartása nélkül ügydöntő végzést hoznia, továbbá minden ilyen esetben az előkészítő eljárás során törvényes feltételek fennállta esetén megszüntethető lenne az eljárás, végül pedig egységesen csak a rendőrség készíthetné elő a bírósági eljárást, mely szerv van legkedvezőbb szakmai helyzetben, hogy kvázi nyomozást folytasson le.

Természetesen számos kisebb-nagyobb jelentőségű probléma esetén lenne indokolt még a tételes jogi szabályozás pontosítása, például a fogyatékos személy fogalmának egyértelműsítése a Szabs. tv. 10. §-ánál, a Szabs. tv. 134. §-ánál a szabályozás pontosítása a körben, hogy a törvényes képviselőnek a jelenléte fiatalkorú meghallgatásánál kötelező, azonban erről mégis csak értesíteni kell a törvényes képviselőt, a XXI. századi közlekedési eszközök, (elektromos rollerek és mások) szabályozási gondjai²⁶, és még folytathatnám, de ezeknek a részletes kifejtése túlmutat ezen rövidebb tanulmány keretén.

Összességében azonban a fentiek alapján elmondható, hogy a mai hatályos szabálysértési jogi rendszer megfelel a jogállami büntetőjog követelményének, az ismertetett rendszertani helyének, az európai szten-derdeknek, elvárásoknak és a legális és legitim jogalkotói céloknak (lásd hatékony fellépés), viszont a társadalmi viszonyok fejlődése, változása – mint minden jogág területén – biztos a jövőben is indokolja majd ezen helyzet fenntartásához mind a jogalkotói lépéseket, mind a joggyakorlat figyelmét, tevékenységét.

²⁶ Lásd Ambrus István–Orosz Noémi: Száguldó elektromos rollerek és segway-ek nyomában – a 21. századi közlekedési eszközök egyes szabályozási problémái (megjelent a Magyar Jog 2020. 1. számában).